

UA Repository

Recht doen aan het verleden: de erfenis van 'slavennamen' rechtzetten

Item Type	A2 International peer reviewed article Not A1 type)
Authors	Gielen, Miranda;Ritsema, R.P.J.
Citation	Gielen, M.C.F.E, Ritsema, R.J. (2024). Recht doen aan het verleden: de erfenis van 'slavennamen' rechtzetten. Caribisch Juristenblad 3, p. 203-217.
DOI	10.5553/CJB/221132662024013003001
Publisher	Boom Juridisch Tijdschriften
Journal	Caribisch Juristenblad
Rights	Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International
Download date	2026-05-12 09:40:24
Item License	http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/
Link to Item	https://hdl.handle.net/20.500.14473/1120

Samenvatting “Recht doen aan het verleden: de erfenis van ‘slavennamen’ rechtzetten” - Miranda Gielen & Ruben Ritsema

Naar aanleiding van de excuses voor het Nederlands slavernijverleden door de regering van Nederland in 2022 en de daaropvolgende excuses door de Koning op 1 juli 2023, is het per 1 juli 2024 tijdelijk mogelijk om achternamen (geslachtsnaam) die verband houden met het slavernijverleden kosteloos te wijzigen in Europees Nederland. Na de afschaffing van slavernij in 1863 mochten de vrijgemaakten niet zelf hun achternaam kiezen: deze werd toegekend door hun meester. Afstammelingen van deze vrijgemaakten dragen deze naam nog steeds, waardoor het een blijvende herinnering is aan het koloniale slavernijverleden. Door de wijziging van het ‘Besluit geslachtsnaamwijziging’ wordt het tijdelijk makkelijker gemaakt om de achternaam te wijzigen door middel van het afleggen van een verklaring dat de verzoeker rechtstreeks afstamt van een tot slaaf gemaakte. In de eerste vijf jaar van de regeling zijn er bovendien geen kosten aan deze wijziging verbonden dankzij een gereserveerde bedrag van € 14,9 miljoen uit het ‘slavernijverledenfonds’.

Het is de bedoeling dat deze extra grond voor geslachtsnaamswijziging ook voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) gaat gelden, omdat deze eilanden als bijzondere gemeenten deel uitmaken van Nederland. Echter zal deze wijziging op een later tijdstip (verwacht januari 2025) daar in werking treden. Voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn er (vooralsnog) geen plannen om deze extra grond voor het wijzigen van de achternaam aan de lokale regeling voor geslachtsnaamswijziging toe te voegen. Omdat er geen wijzigingsvoorstellen zijn voor het toevoegen van deze extra naamswijzigingsgrond voor afstammelingen van tot slaaf gemaakten in Aruba, Curaçao of Sint Maarten ontstaan hierdoor vreemde verhoudingen op het gebied van het namenrecht voor leden van families die wonen in verschillende landen binnen het Koninkrijk. Veel families van tot slaaf gemaakten leven, als direct gevolg van de slavenhandel dan wel door groeiende mobiliteit in de moderne wereld, verspreid in verschillende landen binnen het Koninkrijk en binnen het Caribisch gebied. Verschillen in het naamrecht binnen het Koninkrijk zijn ook niet in lijn met de doelstelling van het Statuut van het Koninkrijk wat het Koninkrijk als één rechtsgebied ziet. In het belang van gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid binnen het gehele Koninkrijk zou de nieuwe regeling daarom moeten gelden voor alle Koninkrijksburgers, dus ook voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Omdat het slavernijverleden een gedeeld verleden is van alle landen van het Koninkrijk, roepen de auteurs de regeringen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten op om dezelfde kosteloze wijzigingsgrond voor nazaten van tot slaaf gemaakten ook beschikbaar te maken voor de inwoners van deze landen. Daarnaast zien zij graag dat het kosteloos wijzigingen van de achternaam door nazaten van tot slaaf gemaakten langer dan vijf jaar beschikbaar blijft. Verder wordt gewezen op de informatieplicht van de betrokken overheidsorganen aan de belanghebbenden over de additionele kosten die het gevolg zijn van en direct verband houden met de geslachtsnaamswijziging, omdat de bijkomende kosten – zoals het aanpassen van identiteitsbewijzen en andere officiële documenten – niet vergoed worden.

